

Графиня Горчинська повернулася в Корець

На зламі тисячоліть Корець відзначив своє 850-річчя. До ювілею древнє містечко помолоділо, його вулиці прикрасили відремонтовані об'єкти соцукультпобуту. У будинку районної бібліотеки у дні торжеств відкрили історичний музей. Традиційну стрічку перерівав тодішній глава адміністрації Президента Володимир Литвин.

Високий київський гість став першим автором „Книги відгуків” музею. Відтоді до цього запису прилучилося багато відомих людей, рядки княгині тепер складають два грубезні фоліанти. Своє захоплення історико-культурними пам'ятками літописного граду, експозиціями музею, роботою, що здійснюють його працівники, зафіксували ветерани, студенти, школярі, знатні люди – вихідці із нашого краю. Серед них — київський академік, доктор технічних наук, поет Андрій Опальчук, керівник відомого чоловічого хору „Журавлі”(США) Роман Ревикович, американський професор Джонатан Карфінколо, представники Корецької єврейської громади в Ізраїлі, міжнародного канадського фонду „Відродження”, болгарські артисти, німецькі спортсмени, французькі бізнесмени. Мене ж зацікавили рядки, виведені чіткою „латинікою”, що закінчувалися словами: „... з повагою, Ваша Ціха-Маєвська (Горчинська)”. І зараз читачі зрозуміють чому. Працюючи багато літ у місті над Корчиком, не раз чув від його мешканців похвальні слова про обійстя навпроти Свято-Троїцького монастиря. „Будинок Горчинських” і сад біля нього в 30-тих роках минулого століття був улюбленим місцем відпочинку міщан. Подумалось: „Невже йдеться про осколок славного колись роду?” Розмова з директором музею Неонілою Петришиною підтвердила здогад. У власному родинному гнізді через шість десятиліть побувала дочка графа, колишня корчанка, тепер громадянка Польщі. За два дні не за літами жвава (побачила світ у далекому 1916-му), з доброю пам'яттю, комунікабельна гостя із сусідньої країни чимало цікавого розказала про свою родину, звичаї, що в ній побутували, життя провінційного містечка. Тут пані Галіція-Марія мешкала аж до початку Другої світової війни. Будинок був просторим навіть для гонорової родини шляхтичів (у ній зростало п'ять синів і дочок). Тому кілька приміщень здавали постояльцям. Підвал з одного боку єврей орендував під ресторан, з іншого боку розташовувалась жандармерія. Там, де нині районна бібліотека, здавали залу для різноманітних торжеств багатим міщанам. За століття, зрозуміло, садиба втратила первісний вигляд. Зник фруктовий сад, що підступав до будинку, немає і згадки про тенісні корти (на їх місці нині клумби, пам'ятник Кобзареві). В самому будинку розібрали сцену та лоджію. До нього притулили ґанки, замінили покрівлю. Гостя зауважила, що отримуваних за оренду коштів родині вистачало, ще й численну челядь-прислугу тримати могли. До речі, не бідували й близькі Горчинських. Одна з тіток володіла особняком на лівому березі Корчика, де зараз Новокорецька дев'ятирічка, дядько був власником кам'яного кар'єру в селі Мухарів, іншим родичам графа належали престижні будівлі в місті та за його межами.

Довго пані Галіція-Марія стояла, притулившись до вікон-решіток, товстих стін-мурів, вбираючи невидимий позитивний заряд. Бо якась всесильна аура витала над оселею, про що з хвилюванням говорила старенька, ретельно оглядаючи перебудовані покої, довгі коридори, підвали, де зараз зберігаються матеріали з історії регіону та удільного князівства.

Берегиня роду Горчинських рано померла, її поховали на польському кладовищі. Донька уклонила світлій пам'яті матері. Батько був високоосвіченою людиною, знав кілька мов. Після приходу радянців у вересні 1939 року працював у державній установі Рівного перекладачем з англійської та польської мов. І дотепер у родині не знають передумов його загадкового зникнення. Подейкують, що до цього приклали руку всесильні чекістські органи. Навіть на відстані часу не вдалося знайти слідів батька в обласному центрі: люди у шкірянках уміли добре їх ховати.

Пані Галіції-Марії теж випала важка доля. Влітку вікопомного сорок першого після трагічного зникнення батька ризикнула вибратись у Польщу до рідні, яка подалась туди

ще раніше, одразу після „золотого вересня”. Звиклій до розкошів панянці було нелегко пережити роки тимчасової німецько-фашистської окупації, пристосуватись до нових умов. Потім заміж вийшла, стала Ціха-Маєвською, двох синів і дочку народила. Тривалий час, аж до виходу на пенсію, трудилась службовцем на фабриці в Катовіцах.

Кілька разів намагалась побувати в рідних місцях на Поліссі. Та чомусь боялась (так говорили ті краяни) неприяні з боку українців. Нарешті заручилась підтримкою надійної „варти” (в поїзді її супроводжували обидва сини, зять, ще й онук-студент) і вибралась до Корця. Була приємно здивована лояльним ставленням поліщуків до гостей, ніде не чула погроз чи зневаги. Працівники музею думали, що пані графиня пред’явить претензії на втрачене майно. А почули щиро мовлені слова: „Вельми тішить, до дім добре доглянутий, служить добрим справам, для людей”.

Єдине засмутило господарів-корчан. Польська туристка відмовилася сфотографуватись. Гостра на язик гостя, вказавши на власне обличчя, з посмішкою зауважила: „В моєму віці вже цімус не той, аби знімкуватись”. Але пообіцяла надіслати розповідь про Горчинських і дещо зі світлин. А можливо, Божа Матка і Святий Ісус дадуть здоров’я ще раз приїхати у родинне гніздо, де провела роки дитинства та юності.

Василь ЯНОШІ,
Корець.

Яноші В.

<http://provinciyka.rv.ua/5909-grafinja-gorchinska-povernulasja-v-korec.html>

Провінційка. – 2009. - №10 /5-11 берез. – С.15